

Er gloort licht in de duisternis

Bernard-Henri Lévy

Bernard-Henri Lévy, één van 's werelds meest vooraanstaande intellectuelen en filosofen, zoekt in zijn boek 'Left in dark times' naar zijn politieke wortels en onderzoekt het totalitarisme van het verleden en de toekomst. Lévy presenteert een krachtige, nieuwe visie bestemd voor progressieven die zich volledig willen inzetten voor het bestrijden van het kwaad in al zijn vormen, zonder zich te baseren op mislukte idealen uit het verleden of misleidende en gevaarlijke opvattingen van vandaag. In een exclusief interview met ACADEMY® Magazine komt een aantal van deze aspecten aan de orde.

De Franse president Nicolas Sarkozy is altijd een persoonlijke vriend van u geweest. Toch beschuldigt u hem in 'Left in dark times' van opportunisme, een gevaarlijke manier van opereren en 'het kapen van de herinneringen van anderen'. U hebt niet voor hem gestemd omdat u het niet met hem eens bent. Is hij een vertegenwoordiger van de nieuwe barbaarsheid. Of gaat het erom dat hij conservatief is en u niet?

"De heer Sarkozy is absoluut geen vertegenwoordiger van de nieuwe barbaarsheid! In geen geval! Hij is gewoon behoudend en iemand met wie ik het op belangrijke punten oneens was. Hij was zeker een vriend. Natuurlijk heb ik zelf ook bepaalde neigingen en zwakheden en ik sta soms ook bloot aan verleidingen."

Kan de vriendschap weer opbloeien wanneer Monsieur Sarkozy geen president meer is?

"Dat hoop ik met heel mijn hart, want vriendschap en politiek zijn twee heel verschillende dingen."

Waarom opent u uw boek juist met dit hoofdstuk?

"Omdat het hiermee ook in werkelijkheid is begonnen. Het zat in mijn hoofd, dus het was de realiteit. Ik heb de president tevoren laten weten dat ik dit zou doen en hem uitgelegd dat ik, tenzij hij bezwaar zou maken, het boek zou openen met dit verhaal dat hij zelf, bij wijze van spreken, geboren heeft laten worden. Maar dat is eigenlijk het minst belangrijke..."

In maart 2006 was u een van de ondertekenaars van een brief genaamd 'MANIFESTO: samen tegen het nieuwe totalitarisme', in reactie op gewelddadige protesten in de moslimwereld tegen het verbieden van de gezichtsbedekkende sluier (nikab). Tijdens een debat in Groot-Brittannië over sluiers zou u tegen de Jewish Chronicle hebben gezegd

dat 'de sluier uitnodigt tot verkrachting'. Waren incidenten als deze aanleiding om 'Left in dark times' te schrijven?

"De formulering 'uitnodigt tot verkrachting' is een verkeerde interpretatie, die ik al vele malen heb weerlegd. Wanneer je vrouwen verplicht een sluier te dragen ga je uit van een mensheid die zich met twee verschillende snelheden voortbeweegt. Aan de ene kant heb je de mannen, die zichzelf volwaardige mensen vinden. Aan de andere kant de vrouwen, die volgens hen anders zijn, omdat ze storende elementen in zich hebben die onder controle gehouden moeten worden. Dat doen deze mannen door hun vrouwen te sluiëren en hen te beschouwen als buiken zonder gezicht, die zijn bedoeld om nageslacht te verwekken. Het feit dat ze toch een gelaat hebben is een provocerend element dat de mannen aanspoort te onderzoeken of zij dat zogenaamde gezicht kunnen verbergen."

"De financiële crisis is duidelijk een onderwerp dat links had moeten aanpakken."

Kunt u uitleggen wat u verstaat onder nieuwe barbaarsheid en totalitarisme?

"Totalitarisme? Dat is de wil zuiver te zijn of, zoals u wilt, om te genezen. Totalitair zijn begint met een metafysisch gebaar. Totalitaristen blijven zeggen: 'Vergeet het radicale Kwaad, vergeet het idee dat negativiteit en gebrek het menselijk lichaam kunnen aantasten. Als u gelooft dat het Kwaad in feite een tijdelijke ziekte en behandelbaar is, dan volstaat het een goede remedie te vinden. En hup, de maatschappij geneest. Zo begint het totalitarisme altijd."

Hoe bedreigend is deze ontwikkeling en hoe kunnen we ons daartegen wapenen?

"Bovenstaande redenering zorgde voor verbazing toen de Serven zich meester maakten van Bosnië. Dezelfde redenering is verantwoordelijk voor een groot aantal doden die ongeveer tegelijkertijd vielen toen fanatieke, totalitaire Hutu's besloten Rwanda te genezen van een slechte microbe, genaamd Tutsi. Nu wordt dezelfde redenering gebruikt door radicale Islamieten, die moslims die langdurig in het Westen hebben gewoond, willen genezen van de slechte gewoonten en de democratische ideeën die ze daar hebben opgedaan."

'Left in dark times' maakt duidelijk wat de mens te wachten staat. Zijn onverschilligheid, toenemende tolerantie en fanatisme de grootste gevaren die ons bedreigen in dit tijdperk van hernieuwde barbaarsheid, of moeten we bang zijn voor al dan niet totalitaire regimes?

"Het fanatisme van de massa EN de door staten uitgeoefende tyrannie bedreigen ons beide. Neem Hezbollah of Hamas. Dat zijn massabewegingen die ruggensteun krijgen van landen als Iran en Syrië."

Kan alleen een compleet nieuwe, krachtige politieke en morele visie de mensheid helpen bij het bestrijden van het kwaad in al zijn gedaanten?

"Dat is niet alleen mijn visie, maar ook die van vele anderen. Ook in de islamitische landen zelf is een meerderheid van de bevolking tegen de neo-totalitaire orde. In het bijzonder vrouwen, want zij weten dat ze de eerste en voornaamste slachtoffers zullen zijn. Zij gaan liever terug naar de tijd van Averroes, die bekend staat als de Arabische en islamitische verlichting. Deze gematigden hoor je nooit. Jammer, maar dat komt omdat ze, uit principe, altijd minder hard schreeuwen dan fanatici."

Averroes was een filosoof uit de twaalfde eeuw, die vooral bekend was door zijn vertalingen van en opmerkingen over het werk van Aristoteles. Hij probeerde diens systeem in overeenstemming te brengen met de leer van de islam, wat hem niet in dank is afgenomen. Volgens Averroes is er geen conflict tussen godsdienst en filosofie. Hij was van mening dat men de waarheid op twee verschillende manieren kan bereiken, door middel van filosofie of godsdienst. Hij geloofde onder meer in de eeuwigheid van het heelal.

De titel van uw boek, 'Left in dark times', kan in het Engels op twee manieren worden gelezen. Dat we worden achtergelaten in donkere tijden, of als aanmoediging om in dit tijdperk voor links en progressiviteit te kiezen.

"Er zijn inderdaad twee betekenissen. Het boek gaat aan de ene kant over links en de slechte manier waarop deze stroming zich heeft voorbereid op de uitdagingen van dit moment. De financiële crisis is duidelijk een onderwerp dat links had moeten aanpakken. Ze hadden kunnen triomferen over rechts, maar kwamen ook niet verder dan lege ideeën en een gevoel van ontredde. Links heeft zelfs helemaal geen oplossing aangedragen. Dat is ronduit ongelooflijk! De tweede, algemenere betekenis van de titel is dat we met z'n allen op weg zijn naar onbekend gebied dat nog niet in kaart is gebracht. We moeten allemaal proberen de economische crisis het hoofd te bieden en rekening houden met het feit dat daarna een intellectuele en morele crisis kan volgen."

Bernard-Henri Lévy is een in Algerije geboren, maar in Frankrijk opgegroeide Franse intellectueel, schrijver en journalist. Als lid van de elite studeerde hij aan de École Normale Supérieure, waar hij een graad in filosofie behaalde. Hij begon zijn journalistieke loopbaan als oorlogsverslaggever voor Combat, een ondergrondse, door Camus tijdens de nazibezetting opgerichte krant. In India versloeg hij de vrijheidsoorlog tegen Pakistan, wat leidde tot zijn eerste boek 'Bangla-Desh, nationalisme dans la révolution' in 1973. In Parijs was hij oprichter van de Nieuwe Filosofen School, een groep jonge intellectuelen die hevige kritiek uitte op het Marxisme. Lévy heeft zo'n 20 boeken geschreven, waaronder 'American Vertigo', 'La barbarie à visage humain' en 'Left in dark times'. Daarnaast maakte hij documentaires, waaronder 'Bosna !' en 'A day in the death of Sarajevo'. Lévy is medeoprichter van de antiracistische groepering SOS Racism. bernardhenrilevy@speakersacademy.eu

Wat betekent dat voor u? U bent er trots op links te zijn.

"Voor een consequente man van links, houdt dat een verplichting in. Links blijven, maar streven naar hervorming. Binnen de linkse familie blijven, maar je afvragen hoe je die kunt transformeren."

Wat is de uitkomst van de ideologische strijd die u zelf de laatste 30 jaar hebt gevoerd?

"De voornaamste uitkomst is dat het totalitarisme uit het verleden, dat op het Marxisme berustte, is afgebroken. Het idee van de nieuwe mens, de revolutie en het herschrijven van de geschiedenis van de mensheid op een blanke pagina van de nieuwe tijd bestaat niet meer. Ik denk dat Europa ook zou moeten luisteren naar de beweging van de nieuwe filosofen. Zij schrijven de reële geschiedenis van de mensheid en hebben een aantal ideeën geopperd, waarover ik zeer gedetailleerd vertel in mijn boek."

Wat heeft u tegen (Europese) liberalen, maken zij alles erger?

"Het hangt er vanaf welke. Er zijn melancholieke en lyrische liberalen. Degenen die weten dat de hemel leeg is en degenen die haar op alle mogelijke manieren weer willen bevolken. Over die tweede groep heb ik het."

In de vroege jaren zeventig was u lid van de school der nieuwe filosofen. Deze jonge intellectuelen waren het on-eens met de communistische en socialistische reactie op de bijna-revolutionaire omwenteling in Frankrijk van mei 1968. Ze uitten compromisloze morele kritiek op Marxistische en socialistische dogma's, jaren voor de teloorgang van de Sovjet-Unie. Dertig jaar geleden had u een droom dat het socialisme in 2000 gestorven zou zijn. Dat is niet gebeurd, maar het gezicht van het socialisme is wel veranderd. Krijgt het socialisme een tweede kans?

"Nee het socialisme is, zoals ik voorzien heb, helemaal dood. In die zin is mijn verzoek volledig ingewilligd. Blijft over dat er wat anders moet worden opgebouwd."

U houdt kennelijk van het leven. Is er ruimte voor plezier in de wereld van morgen?

"Jazeker. Ja! Wat heeft het leven anders voor zin!"

Wat is uw volgende project?

"Ennemis publics', mijn correspondentie met Michel Houellebecq, die in november 2008 in boekvorm is verschenen."

"Mensen die niet geleerd hebben filosofisch te denken, kunnen het filosoferen beter laten; de anderen helemaal."

— Hans Krailsheimer —

LEFT IN DARK TIMES

a stand against the new barbarism

BERNARD-HENRI LEVY

New York Times bestselling author of *American Vertigo*

Bestel dit boek bij de speakersacademybookstore.nl

